

УДК 349.92

О. О. Чумак

кандидат юридичних наук,
Державна виконавча служба Головного
управління юстиції у Кіровоградській області, начальник управління
площа Кірова, 1, Будинок Рад, Кіровоград, 25022, Україна

ФУНКЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Стаття присвячена визначенню та аналізу функцій Державної виконавчої служби України на сучасному етапі. Здійснено класифікацію означених функцій. Запропоновано розрізняти управлінські та виконавські функції державної виконавчої служби

Ключові слова: функції держави, функції Державної виконавчої служби, види, класифікація.

Метою проведення даного дослідження є визначення функцій Державної виконавчої служби України на сучасному етапі, здійснення їх класифікації. Питанню функцій виконавчого провадження на сучасному етапі приділяється недостатньо уваги юристами–науковцями. На сьогодні в Україні відбувається чергове реформування інституту виконавчого провадження, активно обговорюються проблеми визначення місця інституту виконавчого провадження в системі права та законодавства, що спонукає до аналізу загальних питань організації та діяльності Державної виконавчої служби взагалі та визначення її функцій зокрема. Для досягнення зазначеної мети передбачається проаналізувати співвідношення функцій держави та державних органів, визначити функції Державної виконавчої служби, розглянути їх сутність та здійснити класифікацію.

Окремі питання функцій Державної виконавчої служби України розглядалися в наукових працях С. Фурси, С. Щербак, С. Саване, А. Перепелиці, Є. Гришко, але при цьому не визначалися конкретні функції Державної виконавчої служби України, не виділялися їх види, що і обумовлює доцільність та новизну даного дослідження.

Державна виконавча служба України, як центральний орган виконавчої влади реалізує функції держави в межах покладених на неї завдань. Але, «функції держави і функції державних органів не є однопорядковими явищами (поняттями). У функціях держави виражається зміст її діяльності загалом (тобто всієї державної діяльності), а у функціях державних органів — лише зміст специфічної частини (ділянки) державної діяльності. Функції окремого органу держави говорять про соціальне призначення цього конкретного органу як особливої частини механізму держави» [1, с. 101]. Саме конкретні завдання конкретного державного органу виділяють та обмежують функції органу в колі функцій держави. Через це обмеження визначаються саме функції державного органу, в даному ви-

падку функції Державної виконавчої служби України та встановлюється що забезпечує визначений орган, чим займаються та за що несуть відповідальність його працівники [1, с. 102].

Функції Державної виконавчої служби України, як центрального органу виконавчої влади, на який покладено реалізацію державної політики з примусового виконання рішень юрисдикційних органів, є продовженням (конкретизацією) функцій держави. Так, основною функцією Державної виконавчої служби є забезпечення здійснення заходів з своєчасного, повного та неупередженого виконання рішень юрисдикційних органів.

Взагалі функції Державної виконавчої служби закріплені в Положенні про Державну виконавчу службу України, затвердженому Указом Президента України від 06 квітня 2011 року [2]. Так, законодавством встановлено, що Державна виконавча служба відповідно до покладених на неї завдань виконує певні функції, однією з яких є функція безпосереднього керівництва, яка включає в себе загальне керівництво діяльністю органів державної виконавчої служби, організацію їх роботи тощо.

Велике значення для розвитку виконавчої служби має функція методичного керівництва діяльністю державних виконавців, яка включає в себе аналітичне, інформаційне та методологічне забезпечення роботи працівників служби, ведення обліково-статистичної звітності, аналіз стану виконання рішень та організацію освітньо-роз'яснювальної роботи як для працівників служби, так і для населення в тому числі через засоби масової інформації.

Державна виконавча служба України двічі на рік проводить моніторинг та оцінку ефективності роботи системи через аналіз статистичних звітів, починаючи з кожного державного виконавця до держави взагалі та висвітлює отримані результати через засоби масової інформації та Інтернет [3].

Майже кожен структурний підрозділ Державної виконавчої служби України має свою веб-сторінку в системі Інтернет, на якій викладається інформація щодо діяльності відділу, статистичні показники роботи, роз'яснення проблемних питань законодавства з примусового виконання рішень юрисдикційних органів тощо.

Щодо висвітлення діяльності державної виконавчої служби через періодичні видання, систему Інтернет, то С. Фурса вважає також, що позитивним є досвід Російської Федерації щодо демонстрації по телебаченню роботи державних виконавців, тобто ходу виконання конкретного рішення. Трансляція по телебаченню чіткої, грамотної роботи державних виконавців стимулюватиме добровільне виконання рішень юрисдикційних органів боржниками та матиме певний вплив на свідомість громадян, збільшивши таким чином кількість рішень, що виконуються добровільно [4, с. 70].

Функція кадрового забезпечення передбачає здійснення заходів з добору кадрів, формування кадрового резерву, організації роботи з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів виконавчої служби.

Важливе значення має функція матеріально-технічного забезпечення діяльності органів державної виконавчої служби, яка включає в себе орга-

нізацію планово-фінансової роботи, контроль за використанням державних коштів, передбачених на забезпечення діяльності системи тощо.

На сучасному етапі функція матеріально-технічного забезпечення набула актуальності ще й внаслідок нагальної необхідності використання оргтехніки працівниками державної виконавчої служби. Додаткова функція забезпечення доступу державних виконавців до баз даних і реєстрів, у тому числі електронних, що містять інформацію про боржників, їхнє майно, кошти та особливо забезпечення ведення Єдиного державного реєстру виконавчих проваджень (ЄДРВП).

З метою створення системи обліку виконавчих проваджень, підвищення рівня примусового виконання рішень юрисдикційних органів, контролю за дотриманням державними виконавцями вимог чинного законодавства при здійсненні виконавчих дій запроваджено Єдиний державний реєстр виконавчих проваджень, ведення якого й здійснюють органи державної виконавчої служби [5].

Ведення реєстру сприяє підвищенню ефективності виконавчого провадження, попередженню та подоланню корупційних діянь та покликано не лише сприяти налагодженню контролю за ходом кожного виконавчого провадження, а й оптимізувати роботу державних виконавців з підготовки та оформлення процесуальних документів.

Через систему Інтернет (веб-сайт Інформаційного центру Міністерства юстиції України) учасникам виконавчого провадження забезпечено вільний доступ до зазначеного реєстру виконавчих проваджень, що дозволяє безперешкодно ознайомлюватися із матеріалами провадження без відволікання державного виконавця, та робить його діяльність прозорою. При відкритті виконавчого провадження, його учасникам присвоюється код доступу (ідентифікатор доступу) до Єдиного державного реєстру виконавчих проваджень, через який і забезпечується вільний та безоплатний доступ до матеріалів свого виконавчого провадження [6, с. 9].

Користувачами Єдиного державного реєстру виконавчих проваджень є не лише працівники державної виконавчої служби, які мають повний доступ до матеріалів виконавчих проваджень та учасники виконавчих проваджень, які мають доступ до матеріалів виконавчих проваджень стосовно себе, а й будь-які фізичні та юридичні особи, які бажають отримати інформацію щодо наявності виконавчого провадження щодо будь-якого суб'єкту в порядку, передбаченому законодавством, за що Міністерством юстиції України встановлено певну плату.

Значним досягненням є запровадження сайту «Системи публічних торгів конфіскованим та арештованим майном», який містить інформацію про проведення аукціонів, на яких реалізується конфісковане (арештоване) Державною виконавчою службою майно. Сайт містить вичерпну інформацію про майно, що реалізується та є відкритою та доступною для загального користування на безоплатній основі [6, с. 10].

Державна виконавча служба виконує також контролюючу функцію, яка виражається у перевірці діяльності державних виконавців та вживанні заходів щодо її поліпшення; розгляді скарг та звернень фізичних та

юридичних осіб на незаконні дії чи бездіяльність державних виконавців; здійсненні заходів щодо запобігання корупції.

Для реалізації даної функції, з метою зниження рівня корупції та забезпечення дотримання антикорупційного законодавства України при державній виконавчій службі утворено службу внутрішніх розслідувань, основним завданням якої є запобігання вчиненню корупційних правопорушень, вивчення та аналіз корупційних ризиків, розробка заходів щодо їх недопущення та усунення тощо.

Державна виконавча служба виконує також функції представництва інтересів виконавчої служби в судових та інших органах, соціального захисту працівників державної виконавчої служби, тощо.

С. Саване пропонує основну функцію державної виконавчої служби із забезпечення своєчасного виконання рішень розглянути у двох напрямках: як організаційно-управлінські функції (спрямовані на виконання нормативно-правових актів з метою досягнення позитивного результату) та правоохоронні функції (спрямовані на захист прав і законних інтересів, законності та правопорядку). Так, до організаційно-управлінських функцій віднесені сприяюча, стимулююча, превентивна, відновлювальна та виховна функції, які полягають у організації повного, своєчасного та неупередженого виконання рішень у порядку, встановленому законодавством, здійсненні керівництва органами виконавчої служби, їх фінансовому, матеріально-технічному та нормативно-методичному забезпеченні, узагальненні практики застосування законодавства, веденні статистичної звітності та ін. До правоохоронних функцій — функції контролю, організаційного забезпечення діяльності юрисдикційних органів, попередження та виявлення правопорушень, які і реалізуються через здійснення контролю поведінки учасників виконавчого провадження, здійсненні заходів виховного характеру тощо [7].

На нашу думку, функції державної виконавчої служби з безпосереднього керівництва, методичного керівництва, кадрового, матеріально-технічного забезпечення, контролюючу, стимулюючу та представницьку можна умовно поділити на функції внутрішньої організації – управлінські та зовнішнього регулювання – виконавські. Підставою для класифікації функцій на зазначені групи в даному випадку є те, що «з одного боку, Державна виконавча служба України, як центральний орган виконавчої влади виступає системоутворюючим елементом організаційної структури державного управління і є первинною структурною одиницею у сфері примусового виконання рішень, а з іншого це система органів практичної реалізації завдань з примусового виконання рішень» [8].

Так, функції внутрішньої організації – управлінські, це такі, реалізація яких пов'язана із організацією роботи та вирішенням питань, що виникають в системі органів виконавчої служби, та функції, що реалізуються у стосунках із фізичними та юридичними особами, які не є органами чи посадовими особами державної виконавчої служби — відносяться до функцій зовнішнього регулювання, тобто — виконавських. Функції державної виконавчої служби в свою чергу мають свої прояви у різних сферах регулювання виконавчого провадження.

Пропонуємо наступну класифікацію функцій Державної виконавчої служби України:

Функції державної виконавчої служби	Внутрішньої організації (управлінські)	Зовнішнього регулювання (виконавські)
безпосереднього керівництва	Загальне керівництво діяльністю структурних підрозділів, організація роботи з примусового виконання рішень юрисдикційних органів	Своєчасне, повне, неупереджене виконання рішень юрисдикційних органів
методичного керівництва	Аналітичне, інформаційне, методичне забезпечення працівників	Освітньо-роз'яснювальна робота з населенням через періодичні видання, Інтернет, телебачення
кадрового забезпечення	Добір кадрів, ведення кадрового резерву, підвищення кваліфікації працівників	
матеріально-технічного забезпечення	Планово-фінансова діяльність, ведення реєстру виконавчих проваджень	Доступ до реєстру виконавчих проваджень, управління об'єктами державної власності
контролююча	Перевірка діяльності державних виконавців, вживання заходів щодо її поліпшення, запобігання корупції, здійснення заходів щодо її недопущення	Розгляд звернень громадян щодо незаконних дій чи бездіяльності державних виконавців
представницька		Представлення інтересів виконавчої служби в судових та інших органах
стимулююча	Соціальний захист, система заохочень, соціально-побутове забезпечення	

Підсумовуючи вищенаведене, варто відмітити, що питання розгляду та аналізу функцій Державної виконавчої служби на сьогодні є дійсно актуальними через те становище, яке займає Державна виконавча служба в Україні. Саме функції державного органу визначають та відокремлюють коло повноважень конкретного органу взагалі та Державної виконавчої служби України зокрема. В цілому, запропонована автором класифікація функцій Державної виконавчої служби дозволяє предметно побачити управлінські та виконавські функції, покладені на виконавчу службу та відмітити, що лише їх досконала реалізація приведе до повного, своєчасного та неупередженого виконання рішень юрисдикційних органів.

Список літератури

1. Авер'янов В. Б. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. — К. : Факт. — 2003. — 384 с.
2. Указ Президента України «Про затвердження Положення про Державну виконавчу службу України» від 06.04.2011 р. № 385/2011 2010 / [Електронний ресурс] : Офіційний веб-сайт ВР України. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385/2011>

3. Довгань О. Оцінка роботи державної виконавчої служби (статистичні показники) 24.05.2011 / О. Довгань // [Електронний ресурс] : Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. — Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/0/33004>
4. Фурса С. Проблеми виконання рішень господарський судів: нові механізми та відповідальність / С. Фурса // Право України. — 2011. — № 6. — С. 67–72.
5. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр виконавчих проваджень» від 20.05.2003 р. № 43/5, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21 травня 2003 року за № 188/7709 (зі змінами) / [Електронний ресурс] : Офіційний веб-сайт ВР України. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0388-03>.
6. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр виконавчих проваджень» від 20.05.2003 р. № 43/5, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21 травня 2003 року за № 188/7709 (зі змінами) / [Електронний ресурс] : Офіційний веб-сайт ВР України. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0388-03>.
7. Саване С. Організаційно-управлінський аспект діяльності державної виконавчої служби / [Електронний ресурс] : — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Dums/2011_2/11ssmdvs.pdf
8. Гук В. М. Поняття державної виконавчої служби та її місце в системі органів державної виконавчої влади України / [Електронний ресурс] : — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2011_2/PB-2/PB-2_39.pdf

О. О. Чумак

Государственная исполнительная служба Главного
Управления юстиции в Кировоградской области
площадь Кирова, 1, Дом Советов, Кировоград, 25022, Украина

ФУНКЦИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ И ИХ КЛАССИФИКАЦИЯ

Резюме

Статья посвящена определению и анализу функций Государственной исполнительной службы Украины на современном этапе. Осуществлена классификация отмеченных функций. Предложено различать управленческие и исполнительные функции государственной исполнительной службы.

Ключевые слова: функции государства, функции Государственной исполнительной службы, виды, классификация.

O. O. Chumak

The Government executive service of Main
Administration justice in the Kirovograd area,
Sq. of Kirova, 1, House of Union, Kirovograd, 25022, Ukraine

**FUNCTIONS OF ACTIVITY OF GOVERNMENT EXECUTIVE SERVICE
OF UKRAINE AND THEIR CLASSIFICATION**

Summary

The article is devoted determination and analysis of functions of Government executive service of Ukraine on the modern stage. Classification of the noted functions is carried out. It is suggested to distinguish the administrative and executive functions of government executive service.

Key words: functions of the state, functions of Government executive service, kinds, classification.